

„Soča“

izhaja vsak petek o poldne in velja s prilogo „Gospodarski List“ vred po pošti prejemanja ali v Gorici na dom pošiljana:

vse leto gld. 4-40,
pol leta 2-20,
četrti leta 1-10.

Za tuje dežele toliko več, kolikor je večja poština.
Delavcem in drugim manj premožnim novim naročnikom naročnino znižamo, ako se oglase pri upravnistvu.

„Primer“ izhaja vsakih 14 dni vsak drugi torek in velja za celo leto 80 kr.

„Gospodarski List“ izhaja in se prilaga vsak mesec v obsegu 16 strani. Kadar je v petek praznik, izideta lista že v četrtek.

SOČA

(Izdaja za deželo.)

Oznanila

in „POSILNICE“ plačujejo se za petstopno petit-vrsto:

8 kr., če se tiskajo 1 krat,
7 2
6 3

Večkrat — po pogodbi. — Za večje črke po prostoru.

Posamične številke dobivajo se v tobakarnah v Nuški ulici in v Šolski ulici, v Trstu pri Lavrenčiču nasproti velike vojašnice in pri Pipanu v ulici Ponte della Fabra po 8 kr.

Dopisi pošiljajo naj se uredništvo, naročnina in reklamacije pa upravnistvu „Soče“. — Neplačanih pism — uredništvo ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnistvo je v Gosposki ulici 9.

Izdajatelj in odgovorni urednik Vinko Levičnik

— „Bog in narod!“ —

Tiska in zalaga „Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. J. Krmpotič).

Društvo „Šolski dom“

Dosla so nam poročila, da po nekaterih krajih nimajo pravega pojma o novem društvu „Šolski dom“ ter da gledajo nekako nezaupno v njegovo bodočnost. Ni to nam je odgovoriti, da njegov izumitelj in ustanovitelj je naš državni in deželni poslanec, namestnik deželnega glavarja dr. A. Gregorčič, kateri je bil pri obnem zboru dne 16. septembra izvoljen predsednikom novemu društvu za dobo treh let.

Ako se zdi dr. Gregorčiču, ki deluje za slovensko šolstvo v Gorici previdno in v vsa vrnemo že mnogo let, potrebno in primerno, da se ustanovi novo društvo, tedaj smemo biti prepričani, da je društvo, oziroma da je „Šolski dom“ v Gorici v resnici potreben.

Slovinci imamo v mestu raznih učnih in vzgojnih zavodov, kateri so nam neoludno potrebni, ako si hočemo zagotoviti prihodnost v Gorici, katerih večinom ne smemo opustiti, če tudi bi nam dalo mesto še v tem stoletju štirinajstredno ljudsko šolo. Oni, ki si bodo morali še marsikaj, česar nimamo, da bodo naši zavodi popolni in da bodo ustrezali vsem našim potrebam. Večina naših zavodov je tako, da zahteva ne samo zatečen, ampak kolikor mogoče stalen obstanek.

Stalnost zavoda pa zahteva v prvi vrsti stalne prostore, katerih nam ne more kdo odvzeti od danes do jutri. Prostori so stalni, ako so naši in v naših rokah. Dandanes plačujemo najemščino od tujih prostorov na podlagi pesterih pogodb in zdaj sklepamo sesto. Naravno je, da v takih okoliščinah trpi uredba naših zavodov in da se nam lahko škoduje na ta oči oni način. Lastni prostori, ki ustrezajo namenu, so podlaga vsakemu, posebno šolskemu in vzgojnemu podjetju.

Nekateri vprašajo: K čemu novo društvo, ko imamo „Sloga“? kaj bi „Sloga“ ne delala tega, kar si je novo društvo postavilo kot cilj? Odgovor je lahek. „Sloga“ je politično društvo, katero vlada lahko razpusti pri prvi priliki, ko nekoliko odločnejše nastopi za državljanske in politične pravice goriskih Slovincov. V tem slučaju bi prišli „Slogini“ zavodi v nevarnost, da bi morali namoma prenehati. Tej nevarnosti se izognemo, ako prepustimo polagoma „Slogine“ zavode novemu društvu, ki se veliko lažje varuje, da ne da povoda svojemu razpustu. Na ta način se osvobodimo „Sloga“ sedanjih spon in bo lahko prosto govorila o naših političnih odnosaх.

Drugi menijo, naj bi družba sv. Cirila in Metoda zidala šolsko poslopje goriskim Slovincem ter naj bi ona prevzela „Slogine“ zavode. Ako hoče družba to storiti, naj bo prepričana, da „Šolski dom“ in gotovo tudi „Sloga“ sta pripravljena izročiti jej rajši danes ko jutri vse svoje „bujše in boljše“, ali žal, da družba ni mogla obečati niti podpre novemu podjetju, šolskemu poslopiju; kam se, da bi je sprejela za svoje? Ker je družba sv. C. in M. drugod zavezana in nam ne more pomagati, kakor bi hotela in kakor potrebujemo, zato smo bili siljeni, da si pomagamo po drugi poti.

Tretji se bojijo, da „Šolski dom“ bo delal družbi sv. Cirila in Metoda konkurenco ter da jo bo nasprotoval. Ta strah je neopravičen; kajli če se posreči novemu društvu, da pridobi v šolske svrhe sredstva, katerih družba ni mogla, bo ta prva, ki se bo tega veselila, ker jej ni na lastni slavi, marveč na tem, da se za slovensko šolstvo kolikor mogoče veliko stori. Družba sv. Cirila in Metoda je podpirala „Slogine“ zavode in bo podpirala tudi „Šolski dom“ kolikor jej bo mogoče. Obe društvi skupaj dosežeta namen lažje kot samo eno, ker se nadejamo, da „Šolski dom“, čegar delovanje je omejeno na Gorisko, obudi med ožimi rojaki večjo poštvalnost, nego jo more vzbuditi društvo s širšim delokrogom. Dosedanje podpore, došle „Šolskemu domu“, nas v tem potrjujejo. Ne gre torej za konkurenco ali nasprotovanje, ampak za pospeševanje istega namena, ki ga ima družba sv. Cirila in Metoda; samo da se to godi pri „Šolskem domu“ vmanjših,

mejah in z večjo poštvalnostjo bližnjih rojakov in priadotih. Skupen uspeh obeh društev bo gotovo večji nego bi bil uspeh samo enega. To je glavna reč.

Zato prosimo rojake, naj bi si ne ubijali glave radi dnošajev med drugimi, marveč naj bi poslali „Šolskemu domu“ potrebne podpore ali neposredno ali potom družbe sv. Cirila in Metoda. Podružnice te družbe ljudno prosimo, naj napravljajo veselice, shode, tombole in druge slične reči v korist „Šolskemu domu“, kateremu naj pristopijo kot ustanovnice. S tem bodo pospeševale namene družbe sv. Cirila in Metoda.

„Šolski dom“ v Gorici. (III. izkaz do 28. sept.) — Oglasili so se naslednji gospodje kot ustanovniki z doneskom 100 gld.: Dr. Andrej Lisjak, zdravnik v Gorici; Klančič Anton, dež. posl., župan in velepr. v Podgori; Jakil Andrej, tovarnar v Rupi; Matej Jonko, veletržec v Boleu; Kragelj Andrej, c. kr. prof. v Gorici; Rodoljub v Gorici; dr. Fran Kos, c. kr. profesor v Gorici; Kovarčič Ignacij, veleposestnik pri Sv. Luciji na Mostu; Kumar Valentin, c. kr. učitelj na vladni v Gorici; Budin Anton, kurat v Pevni; Mose Jurij, trgovec v Gorici. — Vplačali so:

Dr. A. Gregorčič, dež. in drž. posl.	1000 gld.
Dr. H. Tuma, dež. posl. in odb.	500
Graf Alfred Coronini-Cronberg	135
Vodopivec F., okr. šolski nadzor.	16-87
Klančič A. dež. posl., župan itd.	41-80
Rodoljub v Gorici	11-80
Monsignor Košuta Fr. Avgust	11-80
Goriska tiskarna A. Gabršček	11-80
Dr. Aleksij Rojce, zdravnik v G.	11-80
Jakil Andrej, tovarnar v Rupi	10-—
Jonko Matej, veletržec v Boleu	50-—
Dr. A. Lisjak, zdravnik v G.	100
Premrov Ludovik, železn. uradnik	5-—
Lazar A., župnik v nemšk. Ruti	5-—
Ceket Fran, vikar v Sijaku	3-—
Primšar Josip, župnik v Podmeleu	5-—
Ursič Marija v Kobaridu	1-—
Ursič Tomaž v St. Petru	1-—
Novič Fran v Gorici	2-—
Hvalica Anton, dekan v St. Petru	5-—
Vales Marko, kurat v Branici	5-—
Leban Ivan, kurat na Ljubuškem	5-—
Strnad Fran, nadučitelj v Črničah	1-—
Kosovel Jože, posestnik v Črničah	1-—
Munih J., trgovec pri Sv. Luciji	5-—
Gril Jakob, trgovec v Gorici	5-—
Luznik Fran, župnik v Volčah	5-—
Stubelj Filip, posestnik v Smarjah	5-—
Pavlič Josip, župnik v Renčah	4-—
Skupaj gld.	1963-87.
Do 28. t. m. je bilo torej skupaj vplačanih	gld. 3044-44.

Po prejšnjih dveh izkazih 1080-57.
Do 28. t. m. je bilo torej skupaj vplačanih gld. 3044-44.

Prisrčna hvala vsem darovalcem; Bog povrni stotero!

Rojaki! „Šolski dom“ je za naš narod sveto podjetje, sveta dolžnost je torej vsakemu rodoljubu, da je po svoji moči podpira.

Slovensko časopisje zunaj Goriske se zelo zanima za naš „Šolski dom“, za kateri agituje z vzbodbajalnimi članki in članci! Hvala jim!

Poslanec dr. Tuma

pred svojimi volilci.

(Nadaljevanje.)

Glavna zahteva slovenskih poslancev leta 1896, je bila redna podpora slovenske obrtne šole v Gorici. Italijani ondi imajo tako šolo že 10 let z deželno in vladno podporo po 1600 gld. na leto. V italijanski šoli se učenece ali vajence slovenske narodnosti ničesar ne uči, ker je učni jezik izključno italijanski, ob enem se pa odtušuje slovenski narodnosti, kakor v vseh zavodih, v katerih gospodari gorisko mesto. Ako hočemo, da se slovensko ljudstvo v Gorici in na Goriskem gospodarski okrepi, moramo v prvi vrsti zahtevati šole za obrtni in trgovski stan. Ta skrbi za obrtni in trgovski naraščaj v mestu in po deželi. Brez njega smo odvisni od italijanskih trgovcev, ves naš promet gre skozi njih roke. Posebne važnosti pa je obrtni in trgovski stan v naši deželi s tem, da voli zastopnike v trgovsko-obrtno zbornico v Gorici, ki daje dva poslance v deželni zbor. Slovenski del dežele ima toliko ali več trgovcev in obrtnikov kakor furlanski. Odločilo torej pri volitvah v zbornico mesto Gorica. Ono ima torej štiri poslance. Kri-

vični volilni red kaže se najbolje pri razmerju, da ima slovenski del dežele na 140.000 prebivalcev 10 poslancev; furlanski na 60.000 7 poslancev in furlansko-italijansko prebivalstvo v Gorici na 15.000 duš (!! Uredn.) 4 poslance, in od teh voli dva trgovski-obrtni stan.

Izgledno obrtnikov in trgovcev, kolikor nam jih je treba po naravnem razmerju, potem si priborimo dva poslance in dobimo večino v deželnem zboru, ki bo sklepna sama brez italijanske stranke in brez posredovanja vladike, večino v deželnem odboru in v deželnem šolskem svetu, deželnega glavarja iz srede naših slovenskih poslancev.

V tem tiči razlog, da so se slovenski poslanci potegovali toliko let za obrtno šolo v Gorici in da so leta 1896, zastavili vse, da si jo priboré.

Italijanski poslanci so imeli od svoje strani kot najnujnejši in najvažnejši predlog načrt zakona radi pobiranja najemnineškega krajevarja v mestu Gorici. Tudi njim gre pred vsem za povzdigo glavnega mesta, ali le kot izključno italijanskega in kot onega, ki vzdržuje krivično narodnostno razmerje v deželi. Okrepiti ga hoče ne v interesu cele dežele, ampak le v interesu italijanstva. Tako tudi njih predlog v zasedanju 1896, o najemninem krajevarju, ni imel drugega namena, kakor pridobiti italijanski Gorici neugasljiv vir dohodkov, da se more uspešno bojevati proti slovenskemu naraščanju v Gorici. Največ denarja potrebuje mesto za vzdrževanje in napravljanje sol. Dasi je glede tega mesto najbolje v celvi v Avstriji in pride na en razred po 40 učencev, kupuje mesto še poslopja in prostore za nove šole. Kjer čuti mestno zastopstvo par slovenskih družin v mestu, tam se mu zdi potreba sezidati lepo šolsko poslopje, da tem bolj izboljša slovensko dečo v svojo italijansko šolo in jo odtuji slovenski narodnosti. Slovenski poslanci niso mogli pristojati na tako krivično željo protivne stranke, ne, ker niso smeli pripravljati orožja zoper lastno narodnost, in ne, ker prebiva v mestu mnogo, 1/3 prebivalcev slovenske narodnosti, ki bi bili po najemninem krajevarju težko zadeti, t. j., bi morali plačevati od letne najemnine od vsakih sto goldinarjev še po 7 gld. in v kratkem tudi več.

Ker so poslanci obeh narodnosti nepremično stali vsak za svojim glavnim predlogom, ni slo delo v deželnem zboru in oiskih naprej. Gotovo pa je bilo, da italijanski finančni odsek pokoplje predlog slovenskih poslancev, da niti ne pride v razpravo, do čim italijanski legalni odsek spravi načrt o najemninem krajevarju pred zbor. Ko se je blizil konec zasedanja in je namestništvo v Trstu uvidelo, da pojde deželni zbor narazen brez sklepa in brez proračuna, je skušalo posredovati. A ne naravnim putem, da bi pritisnilo na ono stranko, ki odreka naši vse in zase zahteva vse, ampak tako, da se je obrnilo do prevzvišenega knezonskega, naj on odloči med borečima se strankama.

Slovenski poslanci previsoko spoštujejo osebo vrhovnega vladike, da bi puščali vladiti jo v politično borbo. Raje odreči se brezuspešnemu delovanju v zboru nego gledati, kakega sredstva se namestništvo poslužuje. Deputacija slovenskih poslancev je torej posredovala pri vladiki, naj bi nikakor ne stopil med prepirajoči se stranki. Ta deputacija se je prepričala, da je vladika o razmerah v deželnem zboru krivo poučen in ne pozna težen slovenskih poslancev, po drugi strani pa se mu zdé zahteve italijanske stranke utemeljene. Izrekel se je, da se čuti vsled posredovanja namestnika vezanim, da pride v deželni zbor. Kljub prigrvarjanju odposlancev je prišel in glasoval za vse predloge slovenske in italijanske stranke. Res, da smo po tej poti dosegli letno podporo 1000 gld. za slovensko obrtno šolo v Gorici, res, da italijanska stranka ni dobila najemninkega krajevarja, ker je bil načrt zakona tako slabo sestavljen, da ne bi bil dosegel Najvišje potrebe, a pokazalo se je pri glasovanju,

kako nevarno je bilo klicati vladiko. Pri glasovanju o moji resoluciji o vipavski železnici je hotela italijanska stranka zveržiti furlanski tramvaj s to železnico. Leta 1892, ste se bile obe stranki v deželnem zboru poravnali tako, da se je sklenilo deželni prispevkov za vipavsko železnico 100.000 gld., za furlansko železnico 50.000 gld. in za furlanski tramvaj 50.000 gld. Visoka vlada je furlansko železnico izgotovila že poleti 1894, vprašanje vipavske železnice pa je spalo v predelih trgovskega ministerstva. Slovenski poslanci so se morali zavzeti za to, da se v najkrajšem času zgradi vipavska železnica, ki je važnejša in nujejša od furlanske, kajli ona veže našo kronovino in glavno mesto Gorico z Avstrijo, ona pa Furlanijo in Trst naravnost s kraljevino Italijo. Ako bi se vprašanje o vipavski železnici združilo s furlanskim tramvajem, se je bilo bati, da po prejšnjem izgledu Italijani dobiše tramvaj, naša vipavska dolina pa naj čaka blaženjših časov. Morali smo se temu upirati. No, vladika je bil poučen, da sto obe zadevi enako važni, koristni gospodarski pridobitvi za celo deželo, ter tako poučen glasoval za resolucijo dr. Venulija in — proti moji.

Po neumnem prizadevanju naših državnih poslancev se je lotila vlada sicer zgradbe vipavske železnice še letos, 1. 1896, a glasovanje o resoluciji je opozorilo slovenske poslance, da se jim ntegnje po tej poti razrešiti vsi načrti in predlogi.

Početkom leta 1897. so prišli slovenski poslanci s to nemirno zavešjo v deželni zbor. Za to leto so nameravali slovenski poslanci predlagati šolske in gospodarske zakone, italijanski zahtevati za mesto Gorico najemninški krajevar in zgradbo deželne norišnice za pol milijona goldinarjev. Potreba, zgraditi to norišnico, je res velika, a ne po volji in zahtevi italijanske stranke za tako ogro mo svoto in na tako razkošen način. Krivična pa je bila zahteva po najemninem krajevarju kakor prejšnje leto. Poleg tega so slovenski poslanci dobro vedeli, da svojih načrtov ne spravijo v veljavo, ker za tako važne zakone, kakor šolski, zdravstveni, o zaježevanju hudournikov in uravnavi Soče in Branice, je treba pripravljati temeljito in dlje časa. Vedeli so, da o vsem tem deželni odbor ni ničesar pripravil in tudi v bodoče težko da kaj pripravi, vedeli so, da niti nimajo odseka, kjer bi sami in s pomočjo vladnega zastopnika pripravili, in da se v legalnem odseku pokoplje vse, kakor vedno, če gre za interese slovenskih pokrajin ali tudi cele dežele, le da je naš del na holjem. Odločili so se torej, da pred vsem zahtevajo ustanovitev novega upravnega in gospodarskega odseka, da si sploh pravilno delovanje omogočijo. Sklepali so, ako jim italijanska stranka niti tega odseka in večine v njem ne dovoli, potem se je izrekla sploh proti vsakemu skupnemu delovanju, potem vedó, spominjaje se na leto 1896, da jih čaka le to, da bodo gledalci, kedar se italijanski stranki da kar hoče, sami pa ostanejo praznih rok, ravno pred volitvami in državni zbor, pred volitvami, ki so bile tolike in posebne važnosti. Res, italijanska stranka je moj predlog o ustanovitvi upravnega odseka odbila in po enoglasnem sklepu vseh desetih slovenskih poslancev smo ostavili deželni zbor, v prepričanju, da je pri takih razmerah vsako delo brezuspešno, vsak uspeh nemogoč. Nismo mogli verjeti, da se zgodi to, kar se je, da se namestništvo tako daleč spozabi ter sili najvišjega duhovnega pastirja v deželi, da se zopet udeležijo zborovanja v deželnih hiši, zoper voljo večine v deželi, zoper voljo desetih poslancev proti desetim. Slovenski poslanci so morali zopet stopiti pred prevzvišenega knezonskega, opozoriti ga na zalosten položaj slovenske dežele, razložiti mu, da jih je ponašanje italijanske večine primoralo k skrajnemu koraku, da pa vladika prekriža vse njih načrte, ako na ljubo namestniku, deželnemu glavarju in po njih ita-

janski večini omogoči zborovanje v deželnem zboru. Posredovanje odposlancev je bilo zaman, kajli vladika je izpovedal, da se čuti moralno vezanega vsled obiska namestnika Rinaldinija in deželnega glavarja Franca grofa Coroninija. Povedal je pa tudi, da so ga je pregovorilo zaljubljeni, da no gre za drugega nego le za sproječe proračuna za tekoče leto, čes, da so brez tega ustavi vsa deželna uprava. Vladika je bil vsled posredovanja poslancev ganjen in vznemirjen. Bralo se mu je to z obraza in iz gibanja života. Dosegli so pa slovenski poslanci le toliko, da so je vladika izrekel, da pojde v deželni zbor glasoval le za proračun, da pa vstane in pojde kakor hitro italijanska stranka stavi kak predlog ali interpelacijo. — Vladika je stopil v deželno dvorano in ondi ostal ne le ko je slo za proračun, čakal je ondi mirno tudi ko je volja italijanske stranke dr. Pajer v dolgi interpelaciji vso krivdo valil na neiztrpnost slovenskih poslancev, dolžil jih vsega neuspeha, grdil njih pomagajo. Slovenski poslanci so dobili po prizadovanju namestništva in deželnega glavarja lik prod volitvami v državni zbor znanico, storili so brezuspešno skrajni korak, pri tem pa so se kazali še krivimi nemira v deželnih hiši. Godila se je torej slovenskemu delu deželo velika krivica.

Iz volite je znan, moralo je do njega priti. — Kdor je bil pri delu, vedel je naprej, da ne more drugače izpasti, kakor je. Delalo je vse proti nam, vanko grodstvo je bilo dobro. A prav je bilo, da je tako prišlo. Slovenski poslanci so po vseh dogodkih prišli do spoznanja, da je vsak napor pri takih razmerah brezuspešen, da ni slovenskemu prebivalstvu drugega misliti nego zanašati se na lastno moč, doseči s, trdnvo voljo in brezprestanim delom po gotovi in mirni poti stavljeni cilj, povzdigniti trgovski in obrtni stan v svoji sredi, posebno pa v mestu Gorici na tako stopinjo, da bodo kos italijanskemu, po njem pridobili si večino avtonomnega zastopstva v deželi.

Izraz tega prepričanja, izraz narodne naše volje so bili pojavi, nastopivši po volitvi. Sad tega gibanja je trgovska-obrtna zadruga v Gorici. Družiti ima v svoji sredi trgovski in obrtni stan, razvijati njega moči in sredotočiti v glavnem mestu. Hoče to doseči z varnostjo, pridnostjo in vzbujevanjem nejebojnega zaupanja. Do cilja dospé pa le, ako se ves narod oklene njenega vodstva, ako vsakdo podpira z vsemi močmi ustanovljeno zadrugo. Pomisleka proti njej ne more biti. Zasnovana je tako, da vzgaja, ako drugega vspela ne bo, v našem ljudstvu varčnost. Prva dolžnost, to zadrugo podpirati, je prečistiti duhovščini in gospodom učiteljem. Le z njih pomočjo se razvije trgovska-obrtna zadruga po nameri ustanoviteljev. Segati mora v zadnjo gorisko vas. Potem je gotovo, da si homo pomagali sami brez plujega upliva, da postanemo svobodni v svoji deželi. —

Teško mi je podati svoje poročilo s stihir raznih mest. To so glavne misli, katere sem gojil, stopil pri zbrane zaupnike in ljudstvo. Če sem jih izražal z drugimi besedami, v drugačnih stavkih, izražal sem le gorenje misli. Govoril sem o pokojnem vladiki le s spoznavanjem, navdajala me je ogorčenost, kakor danes navdoteča, nad krivico, katera se je godila njemu in se še godi našemu ubogemu ljudstvu. Ako me je kedo po shodili razume! Inoče, tedaj je prišel na shod še poprej slabo poučen o meni in mojih namerah. Govoril sem resnično, če tudi grenko za me in marsikogar. Nisem hotel iskat zaupnice, napravljat ugodnih utisov. Zavedati se mora vsakdo izmed nas neiznosnega položaja, pripravljati bodi vsakdo na najostudnejše orožje, ki se rabj proti nam. Pričakoval sem od vseh svojih poslancev nekaj, to je odričotrčnosti. Prišel sem tega posebno na zaupnem shodu v Kobaridu. Odgovor na vprašanje čast. gósp.

dekana sem jasno dal, g. dekan je vzel na znanje. Zaupnica se je sprejela vstajaje od celega zbora. Ako gospod dopisnik v „Primorskem Listu“ ni imel poguma govoriti mi v obraz na shodu, ako je z drugimi vred glasoval za zaupnico, potem pa pred bacival po javnem listu, stvari, o kateri je premisljal že dolgo pred shodom z gospodom, čegar sveta dolžnost je bila molčati o dogodkih in klubu slovenskih poslancev, tedaj obzablujem le njega in njegovega svetovaleca. Ž njim vred ponavljam in potrjujem edino pravično besedo njegovega dopisa: „Rajnega škofa so zvabili v deželni zbor, ker so mu dokazovali, da je rešitev deželnega proračuna neobhodno potrebna, da se ne ustavi deželna uprava. Nadškof pa je veroval, in ker so mu obetali, da razum proračuna ne pride nič drugega na vrsto, — sel je rajni vladika v deželni zbor, da bi, kakor je mislil, omogočil deželno upravo. Obljube pa niso držali — zato je bil nadškof ujet.“

Izstopa iz deželnega zbora nisem uprizoril jaz, ampak soglasno vseh deset deželnih poslancev. Kur sem stori, stori sem solidarno z gg. državnimi poslanci. Kur sem predlagal, sem dobro premislil. Zal mi ni trudapolnih, bodisi brezuspešnih dveh let deželnega poslanstva in odbornitva, ne zal, da sem se izdelal do skrajnega; žal mi je le, da čisto ne postopam med seboj možno in iz vsakdanje zavisti izpodkopavamo bližnjemu stališču; žal, da si nisimo svesti v vsakem trenutku besedi: „pojdi in govori prav“, da se ne ogibljenjo opravljanja in raznašanja.

Dr. Henrik Tuma,
deželni poslanec in odbornik.

DOPISI.

Iz Gorice. — (Goriško mestno sodišče, pretura). — Že mnogo je bilo govora o tem sodišču, kako krši pravice, dano nam Slovincem, in pri katerem imamo gotovo več kot trikrat toliko posla, kakor Italijani.

Ali čujte! Pri tem sodišču se vsak zapisnik sestavlja v laškem jeziku, tudi ako so stranke slovenske in podpisati ga morajo iste, dasi ne vedo, kaj govori, ker tolmačen je tako, da se Bog usmili.

Vsak ponedeljek se jemljejo na zapisnik mnogovrstne tožbe, kakor tudi opominjalne tožbe. Pred par leti so jih pisali na slovenske tiskovine, ali sedaj takih tiskovin pretura sploh nima in pišejo jih vse v laškem jeziku.

Kdo jih pa piše? Baron Liubibratic, ki je tam pisar, ki se laški pisati ne zna in o slovenskem jeziku nima niti pojma, in pa še en sodni sluga Z. ali C. ki, dasiravno hoče biti Slovenec, vendar se pa v družbi kaže vedno Laha.

In take moramo mi poslušati! Sedaj, ko se počne nova doba civilno pravnega reda, si že pretura preskrbljava tiskovine, seveda same laške.

Kdor gre k preturi, naj odločno zahteva, da se tudi piše v slovenskem jeziku, in ako pretura tiskovin nima, naj si jih naroči.

Kdor dobi od preture laški odlok, nazaj z njim, ne ga sprejeti, ker pretura je dolžna slov. strankam izdajati slov. odloke.

Svetujemo pa preturi, naj si v kratkem naroči tiskovine, kakor n. pr. plačilna povelja, dostavnice, dražbene oklice itd., katerih dosedaj za slovenske stranke nima.

Kar je pa najbolj neopustno je to, da pretura razsodb druge stopnje nikdar ne izdaja tudi v slovenskem jeziku, dasi vdobi vedno nalog iz Trsta, da iste prevede in izda v slov. jeziku.*

V tem pogledu je v Gradiscu, Korminu, Trzinu in Červinjanu bolje.

Iz Trsta t. j. od višjega deželnega sodišča ni bila še nobena razsodba izdana v slovenskem jeziku, dasi je bila naprosena v tem jeziku.

Na preturi je polovico spisov v slov. jeziku in slovenske vloge vdobi rešiti italijanski avskultant, ki niti slovenske besede ne zna, in takega pošlje c. kr. pretura za razpravnega uradnika k narokom, h katerim pridejo skoro sami Slovinci.

In potem naj kdo reče, da se nam Slovincem ni pritoževati v nikakem slučaju. — Kdor ima s preturo kaj opraviti naj zahteva vse slovensko in naj nič ne podpisuje, ako ni slovensko pisano.

Sicer pa moramo reči „Hvala Bogu“ da je svetovalec Devetak, kateri je bil premehel in radi katerega je prišel ob ves uxor — zapustil preturo: —

Bodemo videli!

Iz Renče. — Dne 4. t. m. se je soslo novoizvoljeno starasinstvo, da si izvoli 2 upana in podžupana. Ob določeni uri (4. popol.) je došel c. kr. okraj. višji komisar Princig in koj potem so se zbrali vsi starasini v obč. uradu ter se je pričela volitev. Stasinstvo je izbralo za upane: g. Ant. Bajc in g. Rajmund Znidarčič, ki se je v dosedanjem triletnem županovanju, izkazal kot mož, ki ima skrb za narodni in gmeolni razvoj izročne mu občine. Ta predlog je bil enoglasno sprejet in torej županom izvoljen g. Znidarčič. Prestopilo se je k izvolitvi 6 podžupanov. Izvoljeni so bili: Prvim podžupanom za Renče g. nadučitelj Anton Bajc, 2. Franc Stepančič, 3. Janez Lukežič. Za Gradisce: 1. podžupan Janez Kerševan, 2. Volk Silvester, 3. Stubelj Anton. — Ko so izvoljeni župan in podžupan izrekli slovesno obljubo in podali roko g. vladnemu zastopniku, smo se podali skupno na dom g. župana ter prisideli k prav. obilno prirejeni mizi. Dostala tudi g. Princig in ces. svet. Zencovič.

Pri dobri domači kapici smo se prijazno razgovarjali. Ko je pa gos. c. kr. nadkomis. Princig papil(?) g. županu in starasinstvu, iznenadila nas je prvaška godba, ki je pol okni zasvirala.

Omenjena gospoda sta nas kmalu potem zapustila, ker mrak je bil že nastopil. Mi pa smo se v lepem društvu še več časa veselili, poslušavši razne napitnice — lepo petje domačih pevcev in prijetne komade prvaške godbe.

Pri hanketu se je nabralo za „Slogine“ zavode glh. 1266.

Iz Prvačine, 6. oktobra 1897. — Dne 3. oktobra smo obhajali lepo slavnost, kakoršne se ni bilo v Prvačini: vršilo se je namreč blagoslovljenje novega šolskega poslopja. Po popoldanski službi božji se je zbrala šolska mladina v župnišču, od koder se je podala v slovesnem sprevodu v cerkev. Po završenih obredih v cerkvi smo se uvrstili v slovesni sprevod k novemu šolskemu poslopiju. Najprej je stopala šolska mladina z zastavami, prepevajoča cerkvene pesmi, za njo domača čel. duhovnika, c. kr. cesarski svetnik gosp. V. duhovnik in povabljeni gg. učitelji, občinski zastop, godba in pevec ter mnogobrojno občinstvo. Pred vhomom šolskega poslopja je bil postavljen slavolok z napisom: „Veri in omiki“. Dospeli pred šolsko poslopje, zapoje pred. g. župnik, prosič božjega blagoslova tej hiši. Na to se podamo v šolske sobe, katere se blagoslovijo. Ko se je končalo blagoslovilo se stanovanje, podamo se zopet v šolsko sobo, kjer nas vlezaslužni gospod nadzornik počasti z lepim govorom o dolžnosti staršev, otrok in učitelstva, završujoč svoj govor z vzklikom na presv. cesarja, zajedno izroči g. nadučitelju ključ krasnega šolskega poslopja. Gosp. nadučitelj z laškavimi besedami zahvali g. nadzornika, kot dušo šol goriškega okraja, navede zgodovino prvaške šole, katere je jedna najstarejših šol na Vipavskem (od leta 1826.), završujoč z vspodbudo staršem do šole. Konečno deklamuje deklica iz ponavljajne šole „Najlepša zvezda“ iz „Vrtca“, in učenec iz II. razreda zahvali vse dobrotnike šole, potem se odhruje šolska mladina s kolači.

Po završeni slavnosti se podamo v gostilno g. V. Gregoriča, v stekleno dvorano, ki je bila okrašena z zelenjem in slov. zastavami in kjer je bil pripravljen obed za povabljene goste in občinske zastopnike. Tu so sledile razne napitnice na presv. cesarja, c. kr. svetnika-nadzornika ljudskih šol gor. okraja in raznim navzočim učiteljem, med petjem domačih pevcev in domače godbe. Ob tej priliki se tudi ni pozabilo šolskih „Slogin“ zavodov; nabralo se je 9 glh.; le škoda, da se je nabiralo še-le potem, ko je polovica gostov že ostavila lepo slavnost. Tako je minil vesel in jako pomenljiv dan za Prvačino.

Dne 26. septembra popoldne nas je ostavil čast. gosp. Blazij Bevk, kaplan, ter odšel na novo mesto kot vikar v Zapotok. S tužnim srcem smo se poslovili od njega. Služboval je inkaj poldrugo leto — mnogo dobrega semena vsejal v srca naših sovaščanov s svojimi odličnimi propovedmi. Čestitamo srečnim Zapotokčanom, da dobe takó izvrstnega propovednika.

Iz Ajdovščine. — (Pozor Vipavci!) — V nedeljo 10. t. m. priredi pevsko društvo v Šturji velik koncert z jako lepim vspremem. (Glej ga na drugem mestu. Ured.) Ob tej priliki stopi prvič v javnost toli obrekovani ajdovsko-slurški tamburški zbor. — Dasi so nekateri hoteli preprečiti veselico ter za vedno pokopati novoustanovljeni tamburški zbor, se veselica vendarle izvrši v nedeljo, vsem rodoljubom v veliko veselje. Istega dne bomo slavili imendan Njega Velikanstva. Pač lep povod, da se snidemo! Ob enem hočemo si potožiti svoje težave in razmotrivati, kako bi se zaprečilo naraščanje tujega upliva v naši domovini.

Pridite tedaj vsi, kdor le more od hiše, iz vse vipavske in braniške doline, vsak trg, vsaka vas, vsako društvo naj bo zastopano. Istega dne hočemo svetu povedati, da: zaklad največji človeku je njega narod; zaklad največji narodu je njega pravo; naroda duša

živi v njega jeziku; narodu, pravo, jeziku svojemu zveste našel najbi ta dan kakor tudi vedno. Z gotovostjo računamo na veliko udeležbo. Dvorana, v kateri se bo vršila veselica, je na novo napravljena in je 30 m. dolga 10. m. široka, tedaj za mnogo nas prostora dovolj. Ob enem prosimo prijatelje v okolici, da se potrudijo pri sosedih v prilog veselice. Na svidenje!

(Oduševljenim besedam g. dopisnika nimamo dostaviti ničesa! Vipavci, poslušajte njegov glas! Ured.)

Iz Hribov, dne 12. sept. — (Razno). — Dne 2. t. m. sem slučajno naletel v neki krčmi v soški dolini na govor treh mož o goriških razmerah; govorili so o bojkotu goriških Slovencev. Družba je obstojala v dveh trgovcih iz baske doline in posestniku krčme, kateri je tudi župan dotični občini. Kakor rečeno, govorili so kako goriški Slovenci bojkotujejo laške trgovce. Trgovca-narodnjaka sta govorila kakor se spodobi o takej reči govoriti zavednemu Slovincu, kretnar-župan je pa govoril liki največjemu nasprotniku Slovencev. Med drugim je obsojal bojkot: „Ni li ta bojkot zgolj neumnost? Kaj je treba komu svetovati kaj naj kupuje, vsak bo menda raje kupoval tam, kjer bo slutil, imeti večji dobiček. Naj pišejo isti časniki kar hočejo, ki so zgolj za to, da ljudstvo hujkajo, vsak je neumen ki jih posluša, jaz bi jih kar raztrgal.“ Še mnogo takih bedarij je govoril, a naj Vam zadostuje to, vsaj navedeno dovolj označi kakšen narodnjak je ta župan v spodnjesoški dolini.

Še mnogim našim hribovskim trgovcem je geslo „Svoji k svojim“ zadnja briga. Osobito Slapski stacionarji so v tem pogledu jako malomarni, ker se vedno grešijo proti sedmi narodni zapovedi ki pravi: Podpiraj vedno svoje rojake — trgovce, obrtnike, zdravnike, odvetnike itd. Ako podpiras svojega nasprotnika, pomagaš zatirati svoj narod, rediš gada na svojih prsih, ki te skuša s svojimi strupom za vse veke pokončati; s takim dejanjem prodajaš svoj rod in sebe v sužnjost.

Hribovec.

V Cerknem, 28. sept. — Kmetijsko društvo, katero se je spomlad registriralo kot zadruga z neomejeno zavezo, vrlo dobro napreduje v kljub mnogim zaprekam.

S podporo 300 glh. od visokega c. kr. ministerstva — za katero se imamo zopet zahvaliti našim vrliim gg. državnim in deželnim poslancem in pa visokorodnemu g. okr. glavarju grofu Marenzi-ju — si je napravila zadruga že spomlad malo drevnecno.

Dne 4. oktobra je pa otvorilo svojo lepo urejeno mlečarnico, kjer se bode izdelovalo surovo maslo s pomočjo centrifuge.

Veliko truda in žrtve je stalo predno se je vse potrebno uredilo in se se dobe ljudje, kateri smišajo to prevažno zadrugo in ne morejo spoznati, da se načelstvo prizadeva pospeševati napredek v kmetijstvu, kateri je neobhodno potreben. Da se naši posestniki nekoliko poudče, kako je treba v kmetijstvu napredovati, priredi društvo dne 10. oktobra popoldne po blagoslovu javen kmetijsko podučen shod v prostorih g. Andreja Kobala. Pri shodu bode predaval g. učitelj Vrtovec iz Tolmice, tuk. nadučitelj g. Trebše in mogoče še kdo drugi. — Takega shoda že ni bilo v Cerknem nad 20 let; gotovo se torej shoda naša ukaželjni kmetje prav mnogobrojno udeležijo.

Dobro bi bilo, da bi se ta dan vsi združili vsaj na gospodarskem polji in opustili nepotrebno strankarstvo, o katerega ne moremo pričakovati nikakega dobička. K.

Iz Idrije nad Kanalom, 26. sept. 1897. — „Hvala Bogu!“ Tako smo vskliknili radostno doznavši, da je dne 25. sept. dovršil vrh c. kr. inženir blagorodni gospod Marchesani merjenje poti od Kviške mimo Kobališča do Križev pri sv. Jakobu. Ker je bila pred dvema letoma od tu do vasi Kostanjevice že zmerjena, izmerjene je torej lep kos poti nepretrgoma od Kviške do Kostanjevice t. j. 3 1/2 ure peš hoje. Upamo torej da se bode ta del poti s prihodnjim letom v resnici tudi izdelovati pričel. V ta namen prosimo ponižno naša prezaslužna g. drž. poslanca, da bi tudi v bodočnosti ne pozabila na nas! Nam je dobro znano, da se imamo le njima zahvaliti — ako bomo kedaj z dobro poljo zvezani do „naše“ Gorice. Vsled tega sprejmita vže naprej presrečno našo zahvalo! Bog nam ohrani vrlo državna poslanca preb. gospoda dr. A. Gregoriča in grofa Alfreda Coroninija še mnoga mnoga leta!

Iz Kopra. — Oprostite, gospod urednik, da se nisem oglasil vse počitnice iz našega gnezda; nisem imel namreč časa Vam poročati. Sedaj pa, ko so se vrnili dijaki, je priložnost, „življenje“ v naše mesto.

Da bodejo imeli slovaški dijaki zopet „mirne čase“, kaže nam že začetek šolskega leta. Dne 30. m. m. so slišali nekateri dijaki tri ali štiri nadobudne italijanske obiturnike, poznane irredentovce, ko so si zopet

dovolili nekaj „nedolžnih otročarij“, ki pa so bile to pot vendar nekoliko prehude, da bi jih bili pozrli naši dijaki. Ker se stvar tiče hudega žaljenja Velikanstva in veleizdajstva, so si smatrali naši dijaki v dolžnost, stvar naznaniti orožnikom, ki so zlikovce takoj prijeli. Radi tega grozi in preti se našim dijakom od vseh strani, grozi se jim celo s smrtjo!

Ni moja dolžnost, niti Vaša, gospod urednik, da bi opozarjala slavna vlada na to, da ukrene za čase vse potrebno v varstvo naše mladine, da ne bodo ponavljali morda več taki skandali, kakor lansko leto, ko so morali naši mladeniči z begom rešiti življenje. Skrbi naj oni za to, konur je to dolžnost!

Jedno besedo pa našim mladeničem! Varnite se skrbno, da ne hodite po samem po mestu, sploh držite se doma kolikor morete, da se ne prigoli kaká nesreča. Sicer vem, da se vedno dostojno vedete, a še bolj skrbno se ogibajte vsemu, kar bi vam ulegnilo škodovali. Sicer pa najstori svojo dolžnost, kakor prej rečeno, oni, konur je čuvati zlatve in življenje podložnikov!

(Dostavek uredništva! In vlada se vedno vzdržuje to šolo v Kopru! Če to ni skandal, kaj naj bi bilo?)

Domače in razne novice.

Imendan presv. cesarja F. J. I. se je praznoval tudi v Gorici na predvečer z godbo, zjutraj z budnico in potem s svečano sv. mašo v stolni cerkvi. — Za mestno starasinstvo je bilo določenih pet pogrjevnih klopj, ali ostale so prazne, ker sta došla le župan in prvi podžupan. Čudno, da nista bila se ta dva „zadržana“. — Tudi po deželi so pela ta dan pobožna sreča: Bog obvari, Bog ohrani!

Vipavska železnica. — V naši tiskarni so se nekateri pritožili, da v „Soci“ in „Primoru“ prineski za vipavsko železnico niso prav izkazani. Na te pritožbe smo prešli in prebrskamo ta-le odgovor: Prinos občin in zasebnih vdeležencev za vipavsko železnico so v 28. številki „Soci“ z dne 17. septembra in v 20. številki „Primora“ z dne 28. septembra pravilno in natančno izkazani. Ako bi se bila pa tudi pri tisku kaká pomota vrnila, kar pa ni res, ima vsak prinositelj v rokah izvirno pobotnico c. kr. priv. avstr. zavrada za prometna podjetja in javne naprave na Dunaju na svoto, katero je vplačal. — Mi vemo, od kod izvirajo ta sumničnja; zato bi prosili samo udeležence, naj pazno prečitajo one vesti v „Soci“ in „Primoru“, na kar se prepričajo, da so vsi doneski pravilno in natančno izkazani. Onemu agentu, laškemu podaniku, kateri trosi o vipavski železnici in o naših državnih poslancih neresnične vesti med našim ljudstvom, pa svetujemo, naj raje prijavi davečni oblasti pristojbino, katero bi imel plačevati od svoje neprijavljene obrti. Mi nismo oglediški, kakor on, ako pa ne konča ščuvati, mu drugake posvetimo. Dobro naj si zapomni, da ni nismo „privandrali“ v Avstrijo, da bomo utili „šave kreanzo“, ampak, da smo na svoji zemlji. Priobčimo tudi vse one slovenske trgovce, kateri, dasi se večidel bližajo dobriim narodnjaki, z naročili podpirajo tega laškega privandralca, ki opravlja po goriški okolici pravečo službo „agent provocateur-ja“, za kar bo najbrže dobro plačan. Toliko v ravnanje njemu in onim slovenskim trgovcem, ki so z njim v zvezi.

M—n.

Samo da pribijemo! — „Sentinella“ od sobote ni imela niti erkece za imendan presv. cesarja. Pač pa je prinesla skrbno sestavljeno poročilo o zdravju velikega irredentovca Imbrianija. Vrhu tega je prinesla besedilo spomenikov, ki sta se postavila Mazzini-ju in Garibaldi-ju Frati-ju....

Tudi radodarni doneski za „Lego“ se izkazujejo ondi vsled veselja, da je Imbriani-ju holje. Takó je, seveda, irredenti rešen odlični zagovornik!

Takó v Gorici! Ako je to prav onim, proti katerim je vsa reč naperjena — nam tudi! Toda le eno rečemo: Ne kličite nas na pomoč, ko Vam bodo rastle čez glavo take — „otročarje“!

Volitev v pridobinsko komisijo. — Včeraj se je vršila volitev 2 udov in 2 namestnikov IV. razreda v okraju goriške okolice. Sodni okraj goriški je imel 30. ajdovski 16 in kanalski 9 volilnih mož. Sprejelo se je načelo, naj se volita prava uda iz goriškega in ajdovskega okraja, namestnika pa iz goriškega in kanalskega. Na shodu v Sudovam hotelu so se volilci zjednili za te-le kandidate: I. prava uda: Mozetič Anton, župan v Solkanu, in Makovec Ferdinand, žagar v Ajdovščini; II. namestnika: gg. Saunig Matej, župan v Biljah, in Konjedič Andrej, župan za Deskle v Plovah. — Ta volitev se je potem dovršila soglasno. — Pri volitvi dne 6. oktobra za III. razred sta bila izvoljena kot uda gosp. Šinigoj Miha, trgovec in mlinar v Mirnu, in gosp. Kovac Ignacij, kretnar in trgovec v Ajdovščini; kot namestnika gosp. Mozetič Henrik, kretnar v Solkanu, in gosp. Baudaž Jozef, trgovec v Gorenjevsi.

Kje je nevednost doma? — „Sentinella“ je dejala te dni, da naše ljudstvo je potrebno pouka v pisanju in čitanju, njemu je treba povsem „creanze“, ono je zarobljeno, divje (in dr. pravdnik pušča takó infamno žaljenje vsega naroda slovenskega!) — Na to odgovarjamo, da „Sentinella“ naj pometa pred svojim pragom, ker nikjer ni toliko analfabetov, kolikor med laškim ljudstvom, kar dokazuje sta-

stistika. — Laske olike pa nič ne potrebujejo, ker smo resno ljudstvo in ne — komedijanti.

„Eco“ in laška duhovščina. — Uboga „Eco“ se strašno jezi na „Soci“, ker je apostrofovala večino mlade laške duhovščine, da se ta z liberalci vred veseli — 20. septembra (vzelje Rima). Lahonski listi se norčujejo z „Eco“, ker vedo, da „Soci“ ima prav, če tudi nočejo tega očito priznati. Mi ostanemo pri svoji trditvi: klub jezici naše vrle „Eco“, ki nič ne protestuje, ko jo dolžimo, da pridno zablje iz — dvojihi jasel.

Dostavek. — Čuli smo (videli se ne), da zadnja „Eco“ ima filipiko proti „Soci“ s podpisimi furlanskimi in laškimi duhovniki. — Ako je to tudi resnično, nas malo vznemirja, ker laški duhovniki (posebno mlajši) so vsi prav taki naši nasprotniki, kakor najbolj zagrizeni irredentovci okoli drugih listov, — se nevarniši! — Dostavljamo le še, da ostajamo pri svoji trditvi, ki se ni omejevala le na Goriško..., in radi bi videli laškega duhovnika, ki bi odklonil podpis pod podobno izjavo. Mi pa ne bomo imenovali nikogar, ker nismo „špijoni“, dovolj da konstatujemo — faktum!

Zavarovalnica proti nezgodam delavcev za Trst, Primorje, Kranjsko in Dalmacijo. — Volitve v upraviteljstvo tega zavoda so razpisane. Vršile se bodo dne 6. novembra. O velikem pomenu teh volitev govorili smo že zadnjikrat in ni treba, da bi to ponavljali. Pričakujemo, da se bode izvrševalni odbor narodne stranke v Ljubljani takoj lotil priprav za to volitev, in da bode pri tem postopal dogovorno z vodstvi narodnih strank na Primorskem in v Dalmaciji. Ako bodo primorski in dalmatinski Slovenci in Hrvati postopali soglasno s kranjskimi volilci, je mogoče, da se vodstvo tega zavoda izgrga Lahom iz rok. — V „Primorcu“ prinesemo imenik volilcev-gospodarjev.

Kedaj? — „Prim. List“ je pisal v zadnji številki o neki zvezi kršćansko-socialnih društev v Ljubljani in je potem dostavil: „Kedaj pač osnujemo tudi v Gorici prepotrebno kršćansko-socialno društvo za slovenske delavce, v katerem bi se združevali delavski sloji v Gorici, poučevali, zabavali, potrjevali v veri in narodnem ponosu.“

Na to vprašanje si dovoljujemo pripomniti: Društvo v Gorici je že več nego je delavskih močij na razpolago. Nevarno je torej, siliti se z — nepotrebnimi društvi na dan! In nepotrebno je gotovo tako društvo, o katerem je govoril „Pr. L.“ v Gorici imamo „Slovensko bralno in podporno društvo“, kjer je še veliko hvalečnega dela. Tu se da izvršiti vse, česar pogreša „Pr. L.“ Gospodje, le na delo!

Deželni šolski zalog. — Naša dežela je menda edina v Avstriji, da nima deželnega šolskega zalog, marveč le okrajne, t. j. da mora skrbeti vsak okraj za se z dokladami edino le na — izravne davke.

Že veliko let je ena prvih zahtev slov. deželnih poslancev, naj se ustanovi deželni šolski zalog, da bodo razbremenjeni okraji. Govorilo in pisalo se je o tem zalogu že toliko, da mora biti reč jasna vsakomur, ki se kolikaj briga vsaj za svoj — žep.

Kakó smo se morali torej čuditi, ko smo čitali v zadnjem „Pr. L.“ vsklik nekega dopisnika iz Kanala, čes: kdo ve, ali bo deželni šolski zalog koristen ali ne! — Mi bi svetovali: vsaj takó javno ne govoriti takih nesposmetnostij!

Volitve. — Na mesto zblaznelega dr. Lovisonija, poslanca dveh furlanskih mest, je bil postavljen na volilnem shodu v Červinjanu — Eugenio conte Valentinis iz Trzinu, torej zopet eden tistih nestrpnih mož, ki so glavna ovira spoznavnemu delovanju v deželnem zboru!

Vedno stara sola! — Tudi „Sentinella“ si je naročila dopisnika, ki se imenuje „amico degli Sloveni“ (prijatelj Slovencev) in ki piše o — Slovincih. Priobčila je dva članka „Barufe in famigia“ in „I podestà slovenici e la Socia“. — Neverjetno je, kakó more resen list imeti svoje čitatelje za takó strašno neumne, da se jim upa nalozati take kozolce, kakoršne preobrača ta člankar. Sicer, to je njihova reč. Da bi polemizovali s tem „prijateljem Slovencev“, nam ne pade niti od daleč na um. V označenju tega „prijateljsstva“ naj povemo le toliko, da ga strašno veseli vsak razpor med nami Slovinci.

Kakor ti meni, tako jaz tebi! — V Splitu je bila določena ustanovitev laške ljudske šole. Toda c. kr. okrajni šolski svet, ki je v rokah Hrvatov, je ni hotel odpreti, ker ni imel na razpolago primernih prostorov! — In laško časopisje se hudoje proti toliki drznosti, čes, v Splitu so na razpolago lepi prostori, ako se jih le noče!

Ali ste jih slišali? Slovenska sola v Gorici je bila določena v začetni instanci že 26. junija 1895. Društvo „Sloga“ je hotelo prepustiti svoje krasne prostore za to, a niso jih hoteli, pač pa radi prostorov zavlačujejo vso reč do današnjih dni, da sola še ni! Taki so ti ljubezni laški sosedi!

Italijanske pridige na sv. Gori. — V „Pr. L.“ smo čitali pojasnilo, da italijanske pridige na Sv. Gori so le ob velikih shodih, ko je mnogo ljudstva tudi iz laških krajev. Na redne laške propovedi pa da nikdo ne misli. — Enako smo mislili tudi mi, ko smo pisali o tej reči.

Tombola v Gorici. — Goriški Lahi so bili uprizorili velikansko gonjo, da bi razpečali čim več srečk, ne toliko radi stvari same kolikor radi tega, da bi jih ne bilo — sram pred Slovinci. Priznati moramo, da vsi Lahi zopored so se jako žrtvovali, ker so nakupili srečk za vse svoje posle, kolone, delavce itd., ki so potem morali priti k tomboli. In da je med temi ljudmi tudi mnogo Slovencev, je umevno samo po sebi. No, v časopisih so ptem pisali, da tombole se je udeležilo tudi veliko pametnih in miroljubnih Slovencev, ki želé z Lahi v miru živeti. — Z Lahi da, ali ne z irredentov-

skini napliljenici; za mir z lastnim ljudstvom v deželi smo vsi. — In smola je hotela, da je dobila tombolo neka Slovénka, kateri je daroval srečko gospodar njenega moža — Bolofio! Srečko so prodali baže 9049. — Časopisni se hvalijo, da je prišlo veliko gostov iz Furlanije ter Trsta. Prepričali smo se, da je to le pisano, a ne resnično, kajti prišlo je čaka goste na kolodvor do 30 izvozečkov, kateri pa so se vrnili — razen dveh ali treh — vsi prazni v mesto! To je fakt: le dva tramvajska voza sta bila polna. — V Červinjanu so odložili banket, katerega so nameravali prirediti v tist zborovalnem, ki so ustanovili podružnico „Lege“, ker so izrazili željo, da se udeležijo tombole v Gorici. Znanu nam je pa gotovo, da iz Červinjana je prišel z zahavnim vlakom meada le eden gost!

Učiteljski kolektor za leto 1898. ne izide, ker se je oglasilo do danesnjega dne le 80 naročnikov.

Veselica v St. Andrežu ali: Slovan gre na dan! — Tako je vskliknil nekdo v nedeljo popoldne med poljo, ko smo se bližali „svoji“ k svojini. Dasi so bile te besede žaljivo izrečene, vendar se mi zdé toliko pomena, da jih tu bilježim!

Zapazili smo že med potjo, kako kar cele čete hite proti St. Andrežu k veselici domačih diletantov. Videvši pozneje neštevilno ljudstvo v krasno okrašenem vrtu g. Nanuta, se je zdelo človeku, kakor bi našel se umaknila vsa slovenska inteligenca goriska, ni manj pa prosto ljudstvo, običajni vsakoletni tomboli goristi — katera je bila ravno ta dan prirejena v Gorici na Travniku. Tako je prav!

Na vrtu je bil napravljen oder za ta dan, kojega opredelje je bilo okrašen s podoba mi Nj. Velik, cesarja in cesarice! Vsa veselica je imela narodni značaj! Med tem, ko si videl po dnevi domača dekleta v slovenskih oblekah, se ti je oko divilo zverž na lepih umetnih oguljih in se lepi razsvetljavi balončkov slovenskih barv. — Točke programa so se vršile bodisi v obče kakor posamezno, v popolno zadovoljnost občinstva. Če bi imeli kaj pripomniti, naj omenimo, da bi bilo želeli, — glede na to, da je bilo na prostem — v tiri „Kteri bo“ nekoliko glasnejše govorjenje, kar se je posebno opazilo v nekaterih dogovorih! Tožilo se je namreč v obče, da se le malo ali nič ne sliši! Toliko mimogrede v blagohotno uvaževanje g. igralcem ob jednakih prilikah. Sicer je bila pa igra dokaj skrbno prestudirana; posebno nam je ugajala junakinja družestva Marinka (gospica Ljajec), katera ni imela haš lakko vloga, a rešila jo je pa v zvezi tena posamezno ugodno! Ni manj dobro se je obnesel Marinkin oče, posestnik Gaber (gosp. Mušić), le v maski naj bi bil bolj izbirčen, kakor je tudi sem in tja malec zasle v preživljen govori. Polhvalno moramo omeniti v vsej igri srečno pogojenega doktorja Alilij Bonifacij Bistroglava (gosp. Slokar), kateri je prouzročil v hvalazni nlogi in z dobro pogojenim kretanjem obilo smeha med občinstvom. Ostale krajše vloge so bile dobro razdeljene in tudi ne slabo izvršene, osobito če vpostevamo da so gospodje dilenti imeli le malo časa v urenje ulog. Istotako se moramo pohvalno o posameznih pevskih točkah izraziti, katere je spretno vodil gosp. Bajt. — Slednjič naj omenimo še zadnjo točko programa, t. j. presta zabava, katera se je v istini živahno razvila, ob lepi razsvetljavi vrtu. Navzle velike udeležbe je vladal uzoren red, s čemer je zopet pokazalo našo slovensko ljudstvo nasprotnikom svojo povsem postojanost. Še le pozno v noč smo se poslavljali z narodno zavestjo od svojih vrlih St. Andrežanov! Dobro bi pač bilo, da bi se take veselice bolj pogosto prirejale v slovenski okolici goriski, za katere se tudi prosto ljudstvo, kakor je baš zadnje pokazalo, vrlo zanima!

Zidarsko in tesarsko društvo v Ljubljani. Imelo v nedeljo občni zbor v Halmnerjevi pivovarni, katerega se je udeležilo nad 200 članov. Predlog, naj je naslov društva pristavili se: „slovensko“, je bil vsestransko z navdušenjem vsprejet in se je odobro naročilo, da se ta sklep naznani deželni kladi. V odbor so bili izvoljeni gospodje: Michael Strakar, predsednikom; Fran Macerati, podpredsednikom; Ivan Bajželi, tajnikom; Hinko Magister, blagajnikom. — Odborniki: gg. Anton Jevnikar, Fran Mekinec, Fran Ančič, Andrej Merlak, Fran Pregelj, Fran Zigen, Anton Nachtigall, Fran Wala in Anton Merlak. — Namestniki: gg. Fran Pregelj, Andrej Pregelj, Fran Ančič, Fran Lampič, Fran Novak in Anton Azman. Dalje je bil predsednikom pverskega zbora izvoljen gosp. Anton Gutnik. Društvo šteje 380 članov, premoženja pa ima 490 gld. Društveni pevski zbor zapei je več točk na občno zadovoljnost. Ker je zanimanje za društvo tako mej zidari in tesarji, kakor tudi od strani občinstva vsestransko, bode gotovo prav dobro uspevalo, ka. mu od srca želimo.

Železniška zveza s Trstom. — Doslej se je moglo priti iz Trsta najprej jutraj ob 10. predp. z naglicem, ki odhaja iz Trsta ob 8.25. Z danasnjo dnem pa je prišel voziti mesanec ob 5.50 jutraj, ki pride v Gorico ob 8.20 in ima na Nabrežini zvezo z mesancem iz Ljubljane.

Hišnim posestnikom. — Prejeli smo v ponatis ta-le razglas: — V smislu §. 200. zakona od dne 25. oktobra 1896. drž. zakona st. 220., so dolžni posestniki hiš, ali njih namestniki, v katerih se stanuje, predložiti davčni oblasti v času, ki ga določi deželni finančno oblastvo, izkaz vseh v hiši stanujočih oseb; izkaz mora biti urejen po stanovanjih, odnosno prosilora za kupejo, pri poslopih, ki so dana v najem, je treba navesti tudi najemno in morebitne podnajemodajalce ter označiti ime, vrsto poklica ali pridobitka stanovnikov.

Podnajemodajalci morajo naznaniti svoje podnajemnike in najemnike, ki jo ti zadnji plačujejo, gospodarski glavarji (družinski glavarji) pa vse k njih gospodarstvu spadajo osebe, katere imajo svoje dohodke.

V smislu omenjene zakonske določbe in člena 39. izvršitvenega predpisa k drugemu poglavju označenega zakona razglasenega v državnem zakoniku št. 108. iz leta 1897., se s tem, pozivajo radi pripravljanja priredbe osebnega dohodnega davka za leto 1898. posestniki hiš ali njih namestniki, da oddajo omenjene izkaze, in sicer v neposrednjem državnem mestu Trstu in v okolišinskih občinah pri c. kr. davčni administraciji, na Goriskem, Gradiškem in v Istri pa pri pristojnih c. kr. okrajnih glavarstvih.

V smislu člena 39. omenjenega izvršitvenega predpisa morajo vsi najemniki, odnosno gospodarski glavarji v najem danih hišah, izkaze, ki jim je napraviti (starostne izkaze) oddati hišnim posestnikom, kateri potem sestavijo na njih poštati svoje izkaze (hišne zapisnike) ter jih potem oddajo pristojni davčni oblasti. — Ako so ozorci, ki jih sestavijo stranke, odnosno gospodarski glavarji (stanovalski izkazi) in koje je priložiti ozorcu hišnega posestnika (hišni zapisnik) primerno izpolnjeni, ni treba njih vsebine prepisovati se posebej na hišne zapiske.

Teh obveznosti najemodajalcev so pa oproščeni posestniki hotelov in gostilnic glede potnikov, ki se pri njih ustavljajo, ako isti pri njih ne bivajo dalje nego tri mesece neprestano. — Določbo kazni zaradi edrečeni ali vede napatno danih podatkov glede hišnih stanovnikov obsega §. 247. zakona od dne 25. oktobra 1896. drž. zak. št. 220. Isti se glasi:

Kdor odreče po smislu §. 200. tega zakona od njega zahtevano pojavnost o prebivalcih kake hiše, ali je dala vedoma napak, se kaznuje z globo do 200 gld.

(Slovenski posestniki hiš v Gorici naj pazijo na to, da dobijo slovenske pole za izpolnitev izkazov. Ured.)

Osebnih dohodinskih davek. — C. kr. finančno ravateljstvo nam je doposlalo v ponatis to-le naznanilo, na katero opozarjamo vse one podjelnike, kateri imajo v službi osebo, kojim plačujejo nad 600 gld. letno. Naznanilo se glasi:

V smislu §. 201 zakona od dne 25. oktobra 1896. d. z. st. 220. mora vsak, kdor je v kraljevinah in deželah zastopanih v državnem zboru, dolžan izplačevati za eno osebo prejemkov na plačilu ali pokojnini, označenih v §. 167 na leto več kakor 600 gld., predati vsako leto davčnemu oblastvu naznanilo o osebah, ki imajo pravico do teh prejemkov, navede njih ime, stanovanjše in posel, potem višino in vrsto v prejšnjem letu izplačanih prejemkov. Ako takih prejemkov ni bilo celo prejšnje leto, je povedati znesek letnih prejemkov in dan, od katerega ali do katerega so se izplačevali.

Pri stalnih prejemkih je napovedati njih izmero ob času, ko se je dalo naznanilo; pri premenljivih zneskih pa tisti znesek, ki so dosleli v zadnjem letu. t. j. v dobi dvanajstih mesecev pred oddajo naznanila: n. pr. če se je oddalo naznanilo 20. oktobra 1897, tisti znesek, ki je bil izplačan v času od 20. oktobra 1896. do 19. oktobra 1897.

Na temelju naponinjanj zakonskih določb in na temelju čl. 40 izvršitvenega predpisa k IV. poglavju označenega zakona, predpisa objavljenega v d. z. st. 108 od leta 1897., pozivljajo se radi priprave za odmero osebnega dohodninskega davka, dekodajalci, koji plačujejo prejemke imenovanih vrst, naj predložijo ona naznanila in sicer v neposredno-državnem mestu Trstu in v okolišinskih občinah pri c. kr. davčni administraciji v Trstu, v pokneženi grofiji goriski in gradiškani pa, in v mejni grofiji istrski pri pristojnih c. kr. okrajnih glavarstvih, — davčnih oblastih pre stopinje, — in sicer najkasneje do 25. oktobra 1897.

Uzoreci za naznanila dobé se brezplačno pri pristojnih davčnih oblastih prvo stopinje, (toroj za Trst in okolice pri c. kr. davčni administraciji, v Gorici, v Gradiški in v Istri pa pri pristojnih okrajnih glavarstvih.) (Tudi tukaj je paziti Slovincem na slovenske tiskovine. Op. ured.)

Kazenska določila radi neresničnih naznanil ali opusta teh naznanil, nahajajo se v §§. 240, 241, 243 st. 6 in 244 zak. 25. oktobra 1896 d. z. st. 220.

§. 240 se glasi: „Isto kaznivo dejanje (davčno prikradbo) zakrivi, kdor v naznanilu o prejemnikih davku zavezanih službenih prejemkov, danem na podstavi §. 201 po ve doma, z namenom, da bi davek prikradaj, kaj neresničnega ali zamolči kaj, kar bi utegnilo ovirati predp. davkov, katere je po zakonu plačati od teh prejemnikov, ali provzročiti predpis manjših kakor zakonitih davkov.“

Davčna prikradba se kaznuje po §. 241 z globo v izmeri trojnega do četvernega zneska, za kateri je bil davek prikradšan ali v nevarnost prikradaje pripravljen.

Na mesto tih kazni stopi globa 50 gld., ako ni bilo namena davek prikradati.

§. 243 st. 6 se glasi: „Davčno zatajbo zakrivi, kdor, zavzan podatki naznanilo o prejemnikih davku zavezanih službenih prejemnikov (§. 201) tega ne poda v zakonitem roku.“

Davčna zatajba se kaznuje po §. 244 z dvojnatno do šesternatno zneskom, za kateri je bil davek prikradšan ali v nevarnost prikradaje pripravljen.

Kedar ni bilo namena zatajiti davčni predmet, kaznovati je tak opust samo kot nerednost z globo 20 gld.

Trgovsko-obrtna zadruga je imela sinoči svojo prvo sejo. Poslovanje prične 1. novembra. Najelo se je za uradne prostore 1. nadstropje hiše g. Andreja Kopača, Semeniska ulica št. 1 (nasproti skofiji). Stanovanje se prenaredi, da bo varno proti ognju in lahom. Do 1. nov. se „nakupi tudi vsa potrebna opravila, knjige, tiskavnice itl. Inenval se je uradnikom g. Sajovic F. z Kranja, ki je dovršil s prav dobrim vspehom trgovske šole in je posloval že pri veliki spedijski hiši Parisi v Trstu. — V prihodnjem „Primorcu“ ponatisemo okrožnico, katero razposlje odbor te dni po deželi. Sploh homo se pisali o tej zadrugi, da bo vsakomur jasen nje namen in veličanski pomen za goriske Slovence. — In takó se je uresničil načrt, kateri smo več let reševali v „Soči“ in vsposlujali k uresničenju! Srečno na delo!

Circus Henry — Na Čekonijem zemljišču zraven ljudskega vrta se nahaja cvetovoznani „Circus Henry“. Ima izborne umetniške moči, katerih si je vredno ogledati. Obče znana družba obstoji baže iz 100 oseb in 60 dobro dresiranih konj. Njdo naj ne zamadi obiskati ta cirks.

Rudodarni donekli. — Čisti donekci tombole v St. Petru je donekel za „Slogo“ 300 gld., k tej svoti so dodali: Pon 5 gld., Zidarčič iz Rine 1 gld., Ignacij Krizanjan gld. 180, Černe Angela gld. 250 ter Ivan Novansky 50 kr., skupaj torej gld. 31080. (Ta znesek je vložen v posojilnico). — Matijeve iz Gorice nam je poslal za sedaj 50 gld. za „Solski dom“. (To svoto je izročila tiskarna denarniarnja „Solskega doma“ g. prof. I. Berhauer). — Dalje je sprejel upravnistvo za „Slogo“ gld. 160 nabranih pri Simonu v Haližunji namesto popoklanskih rib. — 1 gld. od erniških krokarjev. — 2 gld. nabrala Hrabroslav in Milovan Spacapan v veseli družbi v Ozeljani. — Po koncu 1. legatve pri rodnini Bizjak v Dornberga zlo delavci gld. 185, k temu dodala rodnina Biljakova gld. 1. — Neimenovane 1 gld. — B. M. gld. 150. — Gospica Krista Stancar nabrala v Stanjelu pri povabljenih gld. 531. — Pri veselici v St. Andrežu nabrala „Marinka“ 586 gld. — Pri Stefanu nabrala krokarška družba pri igri „hum“ gld. 110. — Stefan Kerkoč iz Lokaveca gld. 10 (6 za „Solski dom“, 4 za zavode). — France Muznik, učitelj na Poniškavi, nabral v gostilni g. Matije Hvala na Šlapi pri razprodaji narodnih užigalij gld. 224, k temu dodal trgovca Matije Hvala 1 gld. — Gospodje R. K. H. K. po 5 gld. in F. M. 10 gld. radi jednega narodnega pregreška, skupno 20 gld. (Prav! Kesanje je bolje nego trdnostnost... Pregrešek je tolik, da — Bog Vam oprosti! Ured.) — Pri dražbi mostov braniske ceste zbrali gld. 668 (poslali Stubijski Filip). — V Prvacini zbrali pri banketu po blagoslovenju novega Solskega poslojja gld. 9. — V Renčah po izvolitvi županovi gld. 1266. — Neki duhovnik 5 gld.

Za brošurice. Primorski odnosaji v poslanski zbornici na Dunaju smo sprejeli do vključno 7. t. m.:

Po 5 gld.: Burger Ivan Trst, Gorup Josip Reka.

Gld. 250 darovalo pet narodnih železničarjev iz Ljubljane.

Gld. 226 prof. Ivan Jesenko iz Trsta.

Po 2 gld.: Sežomir Vilhar iz Prezida, notar Vesel Viktor iz Tsta, Strukej Jakob iz Trebe, M. Truden iz Trsta, dekan Janez Filipič iz Lohnika, trgovec Kaučič Ivan in mons. Avg. Košuta iz Gorice.

Gld. 172 nabralo v „Slovenskem bralno društvo“ v Zelenikih. — Gld. 150 Primozie Stefan iz Postojne. — Gld. 146 Fraudolih Tomaž iz Zdravčine. — Gld. 130 Dobriha in vesela družba v Kozini. — Gld. 120 Kovčič Janez iz Sv. Lucije.

Po 1 gld.: župnik Sanein iz Preloke, dr. M. Truden iz Trsta, notar Svetec Luka iz Litije, Repine Valentin iz Prema, Debevec Terezina iz Ljubljane, Benigar Andrej iz Filipana, kapelan Mach Peter iz Barke, Buac Franc iz Komna, Gostiša Josip iz Spitala, Gabršček Franc iz Sežane, dekan Sila Matija iz Tomaja, Dekleva Ivan iz Gorice, Peleška M. iz Erec Novog, Žitko Franc iz Trsta, Munih Josip iz Podbrda, Božič Ivan iz Poddrage, Mula Anton iz Lokve, Novak Ivan iz Dola pri Litiji, Novak Josip iz Reke, Kosovel Jožef iz Črni, Volčič Vekoslav iz Trsta, Hrvatska Čitalnica „Danica“ v Lovranu, Delavsko bralno društvo v Idriji, N. N. iz Gorice, župnik Dugulin Janez iz Ajdovšine, Kmetijsko bralno društvo v Bočni, Tan Rybář iz Prage, Vogel Fran iz Burkoveli, Kopač Andrej, „Podpisani“ in Boskin J. iz Gorice, Gustlin Alojzij iz Kontovelja, Mlekus Anton iz Lovreča, Sabec Sofija iz Opatije, Gerkeev Zanul iz Trsta, Geržič Jožef iz Zagrada, Gregorič dr. Anton, Ivan Knauts iz Reke, Karis Ferdo iz St. Petra (Kr.). Slovensko bralno društvo iz Litije, župnik Tomšič Josip iz Pomjana, župnik Zlogar Anton iz Krnjске Gore, Mankoč Radoslav iz Trsta, Gregorič Vinko iz Prvačine, Černic Valentin iz St. Petra Stubijski Filip iz Smarja in Kaučič Ant. iz Pregrade.

75 kr.: Barlosch M. iz Gradeza, Sattler Andrej iz Otaleza. — 70 kr.: Bufon Jožef iz Rojana, Premrov Ivan St. Vid, Pavletič Jožef iz Mirna. — 60 kr.: Hrovat Josip iz Ajd.

Po 50 kr.: Klemenčič Anton, Rjavec Materz, Kenda Josip, Ziernefel pl. Henrik, Kuštrinj Mat., Širok Andrej, Kovčič Fran iz Gradača (isti znesek za N. N.), Bavcar Fran, Bralno društvo Selo, Kmetijska Čitalnica Podmele, Škrinjcar Marija, župnik Zamlić Vinko, Bralno društvo Divača, Božek Viktor, Verbič Pavel, Sever Lud., Kunčič Ivan, Klanjšek Anton, Sorli Ivan iz Tolmina, Mlekuz Jožef iz Trsta, Batistič Marija, Kosuta Kristijan, vikar Remec Jurež, Jošt Franc, Tomšič Jožef, Turk Ivan, Božič Stefan iz Erec Novog, Dolenc Avgust, Grou Anton, Stofa Fran, Dežela Martin, Bralno društvo v Škrbini, Ambrožič Francšek, Kovčič Jernej,

župnik Laginga Miha, kapelan Ellner Anton, Dekleva Fran, M. Un. Dr. Bilek Tomo, Medvedič Anton, župnik Rebolj Matej, Gerbec Anton, Predavik Ivan, Srdel Fran, Sterle Josip, Jelencič Ferdo, Zega Mihael, Loversič Stefan, Lah Matej, Kristiančič Ivan, Stemberger Josip, župnik Benkovič Iv., Fin. str. v Serninu, Lokar A., Bajt Andrej, Društvo „Edinost“ Ajdovšina, Žizmund Anton Bukovica, Bekar Fran, Mikuš Josip, Škrbec Ivan, Perin Henrik, Vouk Josip, Grabijan Vekoslav, Maslo Anton, Čitalnica v Skednje, Sila Jakob, Franc Strel, Narodna Čitalnica v Kanalu, Vedernin Franc, Bevar Marica, Asoli Anton, Rybář dr. Otokar, Čvetnić Lav., Fakin Anton, Martelane Cvetko, Ras'eiger Rudolf, Omalen Ivan, Štofer Ivan, Škrinjcar Matija, Faganel Ivan, Fabjani Jožef, Mermojja Franjo, Stradij Anton, Trebše Ivan, Bolko Leopold, Perhanc Jako iz Trsta.

Po 40 kr.: Bele Jožef, Mavrič Matija, Oblak Franc, Valič Franc, Tence Lovro, Živič Jakob, Lukan Ivan, Gregorič Franc, Gabršček Miha, Gregorič Anton. — Po 35 kr.: Stiemetz J., Dejak Jan, Pondek Martin.

Po 30 kr.: Rustija J., Kosovel Franc, Štrukej Franc, Josip Bastjančič, Hoffer Vincenc, Manfreda Andrej, Ursič Franc, Oberdank Franc, Sekli Ivan, Persič Ana, Keršovan Jožef, Cristallig grof Oskar, Spacapan Fran, Zivac Andrej, Kuštrinj J., Janez Erzetič, Kralj Stefan, Drašek Stefan, Kokosar Peter, Furlan Janec, Reje Franc, Bajt Ivan, Veluš Franc, Valencinč Julija, Ivanov z Opčine, Rutter Artur, Zolohar Martin, Ravnik Janec, Suligoj Anton, Erzen Franc, Vrančič Ivan, Gospodarsko društvo v Skednje, Binter Rudolf, Ursič Valentin, Klanjšek Janec, Vičič Hadoslav, Beltram Ivan.

Po 25 kr.: Kragelj Andrej iz Tolmina, Jančič Janec, Vižintin Ludovik, Ursič Andrej, Bergine A., Ivančič Andrej, Ivančič Josip, Matetič Anton, Suligoj Martin, Bučna Janec, Ulekar Josip, Suligoj Valentin, Torkar Matjev, Berbec Anton, Dolinar Ivan, Budin Franc, Zelen Ivan, Bartel Jožef, Paternost Ivan, Kocijan Jakob, Klemenč Jakob, Lepušček Valentin, Tancar z Gorenjavi, Čuk Dragotina, Benigar Anton, Černe Franc, Macarol Anton, Kraglher v Postojni, Miljak Matej, Hohe Pavel, Filipič Andrej, Scheiner Ana, Istenič Karol, Pahor Jožef, Urbančič Anton, Rehek Rozalija, Suligoj Janec, Alojz Kerkoč, Bralno društvo Gradišče, Čigoj Josip, Praprotnik Josip, Bajt Ivan, Krusič Jožef, Plahuta Jožef, Poljšak Alfonz, Puharić Vinko, Bralno društvo v Komnu, Bndal Josip, Bralno društvo Dobropolje, Koron Franc, Klobučar Luka, Kenda Jakob, Plasiški Josip, Stih Miha, Lazar Jožef, Kralj Ivanka, Oswald Duler, Pou Josip, Čigoj in dr., Fakin Andrej, Srebot Matija, Božič Martin, Stefančič Anton, Čitalnica v Celju, Kodolja Jakob, Čingerli Jakob, Perhavec Fr., Kohn Ivan, Zorut Anton, Martelane I. M., Svetič F., Legat Fran, Zvab Franc, Krainz Karol, Kaučič Andrej, Sen Jurica, Franetič Jakob, Domenič Alojz, Vovk Lovrenc. — Po 26 kr.: Fratič Jakob, Kodre Ivan. — Po 20 kr.: Gorup Alojz, Bralno društvo v Sp. Idriji, Kušcer Ivan. — Birsa Anton, 10 kr.

Doslej se je oglasilo se-le 675 naročnikov. Se 3325 se ima oglasiti. Skrošilo bi kmalu pokriti. Ves prebitek bode v prid narodnim žrtvam. Kdor ne more več, naj poslje vsaj 10 kr.

„Goriska ljudska posojilnica“, registrovano društvo z omejeno zavezo je v skupni seji ravateljstva in nadzorstva z dne 6. t. m. sklenila, da sprejme osebo-dohodninski davek o hranil na-se, da so vlagatelji prosti davkov ali doklad glede svojih hramilnih vlog in da se bode iste obrestoval od dne 1. januarja 1898. naprej kakor do sedaj t. j. po 4 1/2 %.

Pevsko društvo „Nabrežina“ pojde prihodnjo nedeljo na Sv. Goro, kjer bo pelo pri sv. maši. Nazaj grede se ustavi v St. Petru. — Slovenci v Gorici in okolici smo imeli doslej se malo prilike, da bi silali divno petje tega izbornega izvežbanega zbora. Zategadel se nadejamo, da pojde mnogo občinstva v St. Peter, in sicer takoj po 3. uri popoldne. — Ne pozabite na — „Solski dom“!

Zahvala. — Glavni odbor slavnega c. kr. kmetijskega društva v Gorici je dovolil v seji 9. septembra t. l. iz državne podpore 150 gld. v društvene namene, za kar se podpisano društvo najtopleje zahvaljuje. Sadjarsko in vinarsko društvo v Kanalu, dne 6. oktobra 1897. Predsednik: M. Zega.

Efektne srečke „Glasbene Matice“ po 50 kr. se prodajajo v naši tiskarni. Zvebanje bode že 15. oktobra t. l. Slovenci, le urno po nje!

Velika slavnost v Šturiji pri Ajdovščini.

VSPORED VESELECE:

1. Govor.

2. J. Haydn: „Desarska himna“, imenitni zbor.

3. H. Vogler: „Kopa naša domovina“, korzence, tamburški zbor.

4. J. Lohmann: „Ferdin“, meš. zbor.

5. H. Vogler: „Moji spomni“, vesele slov. nar. pesni, tamburški zbor.

6. H. Vogler: Valček iz opere „Janaška Ivanka“, dvojevs ženski s spremljevalcem, meš. zbor.

7. H. Sattner: „Za dom med bojni gromi“, meš. zbor.

8. H. Vogler: „Veseli gromi“, Glasbeni zbor, tamb. zbor: a) Mrak, b) Ave Marija, c) Žančice so vrago z polja, d) Kukavica kuka, e) Vavolček, f) Noč, g) Ples mladine, h) Slavčekovo žvrgolenje, i) Otkov joki, j) Veseli vinski družba v krenju, k) Fodoklica valkih mladencev, l) Polnoč.

9. A. Sedev: „Slavčarska“, meš. zbor.

10. H. Vogler: „Slavčarska“, serenade, tamburški kvintet.

11. H. Vogler: „Janaška“, dvojevs ženski, četverni zbor, tamb. zbor.

12. A. Jadril: „Sirota“, meš. zbor s mezoopranom solo.

13. H. Vogler: Odloček iz opere „Janaška“, dvojevs ženski, s spremljevalcem tamb. zbor.

14. H. Vogler: „Mi smo mi“ koncertna polka, tamburški zbor.

15. H. Polč: „Janaška“, igra v enem dejanju.

— Po odmoru ples. —

„Salonska knjižnica“. — Opozarjamo p. n. naročnike „Salonske knjižnice“, da je preskrbel tukasnji slovenski knjigovez g. A. Jeretič krasno platnice, ki bodo nakit

vsakemu salonu. Glede na solidnost dela, je cena jako nizka, namreč: Salonska knjižnica elegantno v platnu vezana stane 1.60 gld., broširana pa gl. 1.10. Dobiva se edino v naši tiskarni.

Zadnje smo ponatisnili oceno o prvi knjigi iz peresa pesnika, č. g. Ant. Askerca. — Laskave ocene smo čitali tudi v „Edinosti“, v „Zvonu“, v „Nadi“. — V podlistku „Slovenskega lista“ po čm otali baže iz ženskega peresa dolgo filipiko v jako nasprotnem smislu. Ako bo dopuščal čas in prostor, se povrnemo k tej kritiki.

Državni zbor. — K seji poslanske zbornice 5. t. m. je prišel tudi ministerski predsednik grof Bađeni, kateri je bil odklonil vse, za to priliko nameravane ovacije. Zbornica je nadaljevala razpravo o podporah po njmah oskodovalnim krajem. Senzacija je obudil proti obstrukcionistom naperjeni govor posl. Wohlwegerja, kateri je rekel, da je v parlamentu zavladal tak tun, kakor v zganjarjah, tako da bodo morali poslanci prihajati k seji na oboroženi ali z revolverjem ali s pasjim bičem. — Dipauli je predložil v isti seji svoj predlog glede uredbe jezikovnega vprašanja. Ker govori predlog o razveljavitvi jezikovnih naredb, se mu čehi in Poljaki uprjajo. Bati se je, da nastane vselet tega predloga med strankami desnice nevarno diference, mogoca je celo, da nastane kriza, ker Dipauli dotičnih besed nikakor niste izpustili iz svojega predloga. — Ehenhoč je predložil zopet svoj solski predlog. — Predsednik poslanske zbornice dr. Kathrein je odpoval v privatnih zadevah v London, kjer ostane do konca prihodnjega tedna. — V dneni je nastala že napovedana kriza. Dipauli nikakor ni hotel iz svojega jezikovnega predloga izpustiti odstavka o razveljavitvi jezikovnih naredb in v sled tega je skoro povno izključeno, da bi nemški klerikale še dalje hodili z drugimi strankami desnice. Dokazano je, da so nemški klerikale skrajni delali na to, da odstranijo Battenija in posmda na njegovo mesto blvskega češkega namestnika grofa Thuna. Vlada se drži napram tej krizi v dneni povsem pasivno. — Dipaulijev predlog se glasi: V zvezi z izjavo, podano v seji dne 9. aprila t. l. in v prepričanju, da je v vsem zakonitimi sredstvi delati na odpravo na Češkem in Moravskem deljnosko vladujoče narodno razmirjenosti, predlagajo podpisani: Visoka zbornica izvoli takoj otek 30 članov, kateremu naj se nareči, naj predložijo zbornici v svrhu razveljavitve jezikovnih naredb ucelotno določbo o uredbi narodnostnega in jezikovnega vprašanja potom zakona; 2.) odskau so nareči, da najkasnejo tekoni šestih tednov o tem poreča in stavi svoje predloge. — Poslanska zbornica je nadaljevala 6. oktobra razpravo o predlogih glede podpor po njmah in povodnih oskodovalnih okrajeh. Meji protisemiti in socialisti so se primerili veliki škandal, v katero je posegel tudi dr. Lueger. — Skupni državni proračun se odobri končno v nedeljo pri skupnem ministerskem svetu, kateremu ho predsedoval cesar. — V seji 7. t. m. primerili so se zopet — kakor brzojavljajo — nečevni škandal in samo hladnokrvnosti in enerziji nekaterih poslancev gre zahvala, da ni nastal pretep. Socialni demokrat Schrammel je odgovarjal na Luegerjeve napade na socialne demokrate in pristaji Schönererjevi so ga krepko podpirali. Hrup je bil nepopisen in je trajal celo uro; uprav hurensko divjanje pa je provzročil izrek, „Jaz Vas s pasjim bičem pretepem ali pa s sabljo razsekam“. Predsednik je moral sejo pretrgati. — V največjem hrupu bi se bila 1 ro in Gregorij (dunajski protisemitski poslanec, Ur.) skoro spoprijela. Gregorij je zaklical fru „Feiger Karl“ in „Haderlump“. Iro je planil na Gregorija in ga hotel udariti, a dr. Lueger in dr. Verkauf sta mu stopila na pot in preprečila pretep.

Foulard — Seide 60 Kr.

bis 1.3.35 p. M. japanesische, chinesische etc. in den neuesten Dessins und Farben, sowie schwarze, weisse und farbige Henneberg-Seide von 35 kr. bis 11.46 per Meter — glatt, gestreift, kariert, gemustert, Damaste etc. (ca. 240 versch. Qual. und 2000 versch. Farben, Dessins etc.) Porto und steuerfrei ins Haus. Muster umgehend. Doppeltes Briefporto nach der Schweiz.

Selden-Fabrik (G. Henneberg (K. u. K. Hofl.), ZÜRICH.

Razglas.

Podpisano zupanstvo daje na znanje, da je razpisana služba občinskega tajnika za zupanijo Bilje.

Lastnoročno spisane in kolekovane prošnje je vložiti do konca oktobra 1897.

Prošnji je priložiti spridevalo pristojnosti in obnašanja.

Plača po dogovoru in zmognosti v tajnikskih opravilih.

Zupanstvo v Biljah

dne 8. septembra 1897.

Zupan:

M. Samig, s. r.

Vinarsko in sadjarsko društvo za Brda

v Gorici

Hiša na prodaj

oh cesarski cesti, 5 let odkar je sezidana, pod županstvom Vrtovin, sestoječa iz starih sob, kuhinje, kleti in hleva. Cena 1400 gl. — Več pove lastnik Anton Podgornik štev. 115 v Vrtovinu p. Črniče. 280

Najlepše darilo!

Prešeren — Poezije,

s sliko slavnega slovenskega pesnika. Vezeno je elegantno v usnji z zlato obrobo. — Cena samo gl. 1.— s poštnino gl. 1.05.

Jenko Simon, — Pesmi,

1. zvezek, s pesnikovo sliko in 9 drugih krasno risanih slik; vezeno je elegantno v usnji z zlato obrobo. — Cena samo gl. 1.— s poštnino gl. 1.05.

Drugi zvezek, ki bo obsegal do sedaj še ne izdane pesmi, izide v jeseni.

OTO FISCHER,

knjižničarica v Ljubljani
Kongresni trg.

P. n.

Vsojati si naznaniti slavnemu občinstvu, da imam zalogo

pravega ljubljanskega kislega zelja, katere prodajam v zabojih od 25, 50 in 100 kg. po zmerni ceni.

Zelje priporočam kolikor zasebnim rodbinam toliko tudi gg. gostilničarjem in prodajalnicarjem.

Za obila naročila se priporočam udani

Ivan Reja,

Gostilna „pri golobu“ v vojaški ulici št. 7 v Gorici.

Seznam blaga

trdke

G. Ferd. Resberg

v Gorici.

Glavna zaloga:

v Kapucinski ulici št. 11 (stara cukrarna).

Podružnica: na Kornu št. 2

(Utemeljena palača).

Doslej ima v zalogi to-le blago:

Sladkor — kavo — riž — mast
poper — sveče — olje — škrob
ječmen — kavino primeso —
moko — gris — drobnice in de-
bele otrobe — turšico — zob-
sol — moko za pitje — kis
— žveplo — cement — bakreni
vitrijol itd. 169—1

V podružnici na Kornu prodaja tudi
moko, otrobe, ovs, turšico itd.

Slovenska gostilna v Trstu

Pri Petelinu

Sprejme v svoje lepe prostore vsacega lačnega in utrujenega gosta, ter ga pogosti z jedjo in pi-
jačo, da bo zadovoljen.

Gospodar gostilne A. Vodopivec je preskrbel svojim gostom hladnega, vedno svežega piva, vina belega in črnega vipavskega in v bu-
tiljkah.

Prijazna gospodinja pa Vas postreže z tečnim zajutrkom, kosilom, večerjo, na željo gosta. Da bolje ustrezem svojim cenj. gostom, po-
sebnost na trudnem popotniku napravil sem tudi spalnice z melnikmi, a čednimi posteljami, katere od-
dajam svojim gostom na željo v prenočišče. — Cena je zmerna.

Vse prav čedno, zdravo in ceno. Popotnik, ko
pride v Trst, ozir se na krasno tablo:

„Pri Petelinu“

ulica Ghega štev. 7.

Vozniki v Gorici in z dežele, pozor!

Sedlar

Valentin Ferjančič

naznanja, da je odprl svojo

241

sedlarsko delavnico

v Gorici

v Vrtni ulici v hiši grofa Thurna nasproti odprtemu sadnemu trgu.

V svoji delavnici prodaja vse potrebščine za zasebnike, voznike, jahalce, torbice, kovege itd., izdeluje navadne in najfinije vprege in oprave za jahanje.

Priporočam se tople svojim rojakom v Gorici in z dežele.

Novourejena kavarna in gostilna

se odda

v najem pod dobrimi pogoji.

Več pri upravnistvu.

Trgovca z vinom na veliko

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8
12 Gl. priporočam

dalmatinsko vino iz Jelše in Šibenika,

potem

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih, brisinskih in isterskih vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogorske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerno. Postrežba poštena.

Svoji k svojim!

Ambrož Furlan

trgovca

141

z jedilnim blagom

na tržniški cesti 4 v Gorici

priporočam kavo, riž, sladkor, moko, žito, otrobe, vse poljske in domače pridelke.

Postrežba vestno in po zmerni ceni.

Veliki prazni sodovi

iz Srbije.

iz hrastovega lesa z železnimi obroči, od 2, 7, 20 30 do 70 hektov, 6-7 cm. de-
belosti v glavi, popolnoma zdravi, so na prodaj. Natanč-
neje poizvedbe, pri uprav-
ništvu, ali v hiši na Franc
Jožefovi cesti št. 9. pri g. L.
Steru. 216 7—1 S. 78 3—1 P.

Gabriel Piccoli

lekarnar pri angeli
v Ljubljani, Dunajska cesta

Najbolje priznanje
na II. mednarodni farm.
razstavi v Pragi 1896.
London — Pariz — Ze-
never 1892-1893.

Železnato vino

preizkušena, zanesljiva
vega učinka, ima v sebi
etično prehlajiv železnat preparat, kateri učinkuje pri
slabosti, na pomanjkanje krvi in na živih trpeh
osebah, priporočljiv posebno tudi za slabotne, blode
otroke. 18 16 11

Deset gramov tega preparata ima v sebi 25 miligramov
železnatega kislina in 10 miligramov železka iz skorje
kineskega drevesa.

Lekarnar Piccoli v Ljubljani jamči za označeno,
zmeraj jednako teslavo, polnjeno
po kemični razkroji dr. H. Hagerja v Frankfurtu
na Odri in prof. Balt. Knapitschna, zapreženega
sodnijskega kemika v Ljubljani.
Steklenica ima pol litra velja 1 gl., 4 polliterske
steklenice 3 gl. 60 kr., franko s poštnino vred 4 gl.

Naročila izvršuje lekarnar Piccoli v Ljubljani proti prejetju zapisa.

Tovarna tamburic

I. STJEPUŠIN

Sisak

(Hrvatska)

Na zahtevo pošilja
vsakom brezplačno
plačno ilustrirane
cenike.

Fran Vašek

priporočam svojo

148 (Gl.)

goriško pivovarno

na Goriškem — v Gorici — Piazza Catterini

Pivovarna je zdaj razširjena ter ure-
jena po najnovejših zahtevih. Kuha pivo po češki,
dunajski in bavarski navadi in uporablja le
češki hmelj in moravski slad.

Priporočam se p. n. gostilničarjem in za-
sebnikom v Gorici, v Brdih in na Tolminskem.

Zalogo za Brda ima gosp. Peter
Russian v Korminu in gosp. Gottfried De-
genhart v Campolongo za Furlanski del dežele.

Teodor Slabanja

srebrar v Gorici, ulica Morelli št. 17.

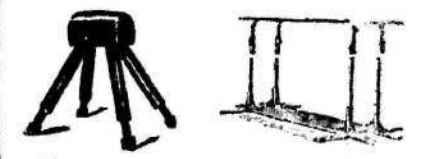

Priporočam se prečistiti du-
hovščini za izboljšanje
crkvenih posod in orodij po
najnovejšem vzorcu in najnižji
ceni, kot: Monstrance, kelihor,
svečnikor, itd. itd. Stare reči
popravim ter jih v ognju po-
arabim in pozlatim. Da si pri-
zamorejo tudi bolj revne cerkve
naročiti cerkvenega kovinskega
blaga, oblaščje jima to zgorej
omenjeni s tem, da jim je pri-
pravljen posiljati blago, ako mu
potem to izplačujejo na obroke.
Obroke si pa naročevalec sam
lahko določi.

Streškorode iz bakra v
ognju pozlačene najboljše iz-
najdbe, kakor tudi vsakovrstno
enako popravilo in pozlačenje priporočam tudi po naj-
nižjih cenah. — Pošilja vsako blago dobro spraznjeno
in poštnine franco! 16 (Gl.)

Na dež. jubil. razstavi odlikovan s srebr. drž. svetljo
Na lvoški razstavi s prvo črno — srebrno svetljo

Tovarna uzornih telovadnih priprav

JOS. VINDYŠ-A,

v Pragi na Smithovu

(Praga-Smetanov) Vinohradská ulice číslo 816.

se priporočam

z popolnemu uzornemu prirejevanju
sokolskih in šolskih telovadnic
po najnovejših priznanjih in praktičnih sestavi.

V ta dokaz je na razpolago mnogo priporoč-
nih sprisal domačih in tujih izdelkov.
Zagotavlja jedno leto. Cene zelo zmerno, plačuje
se pa na mesečne obroke po volji in zmožnosti.

Navadne priprave so vedno v zalogi.

Ceniki, proračuni in načrti za popolne telovad-
nice pošilja na zahtevo brezplačno in poštnino
prosto. 80, 52 21

Poprave izvršuje po najnižjih cenah.

Odlikovanja: 4 zlato in 18 srebrnih kolajz, 30 častnih
in polvalnih diplom.

Glavno zalogo ima 40 (Gl.)

Frano Ivan Kwizda

e. in kr. avstr.-ogorski in kralj. rumunski dvorni
zalagatelj, okrožni lekar, Kornneburg pri Dunaju.

Največjo zalogo vsakovrstnega papirja

ima

ANTON JERETIČ V GORICI

Semeniška ulica 3. — Za veliko vojašnico 15.

Prvi zavod za črtanje papirja, izdelovanje šolskih zvezkov, (pisank,
risank itd.), trgovinskih knjig in kartonaz.

Prva in največja knjigoveznica

na Primorskem,

zaloga vseh v to stroko spadajočih tvarin, kakor: lepenka, raznovrstno usnje,
platno, papir, zlato, zapirala za molitvenike, lim, klej i. t. d.

po najnižjih cenah.

Za poletni čas: Svetilke iz papirja (lampijone) v narodnih in drugih barvah.

Edina zaloga, za vsakega prepotrebne knjižice

145 12—3

„HITRI RAČUNAR“

Prodajalnica tiskovin iz „Goriške tiskarne“ A. Gabršček.

Odvetniškega koncipijenta

sprejme pod ugodnimi pogoji
tako v svojo pisarno

dr. Matej Pretner,

odvetnik

988 2—1

v Trstu na Corso, Piazza S. Giacomo št. 1.

Garantirano

pristni gorenjski brinovec

je dobiti 283 8—1

v vsaki meri in vsak čas pri Antonu
Jamar-ju, kuharju brinovca in posest-
niku na Bledu (Veldes) na Kranjskem.
Cena in uzorec zastoj na zahtevanje.

Pravi trpotčev sok je jedino oni, kateri se pripravljajo v
lekarni k Zrinjškemu, II. Brodjočin, Zagreb, Zrinjski trg št. 20.
Trpotčev sok nepresekno deluje pri vseh prehlajenjih
dušnih organov, ter je najboljšo sredstvo za prsni katar, ka-
šel, prsobil, hripavost in vrtoglav. Tudi zastarani kašelji se
s tem zdravilom v najkrajšem času odpravijo; bolniki do-
bijo tek za jelo, lahko spijo in na ta način hitro okrevajo. —
Izmed mnogih zahval spominjam tukaj samo eno:

«Velečeni gospod lekarnik!

Poslajte mi se tri steklenice Vasega izvrstno delujočega
trpotčevega soka; potrebujem jih za moje poznanec. Jaz
sem od dveh steklenic od nesnosnega kašlja popolnoma
ozdravel. Hvala Vam. Priporočil bodem ta zdravilni sok
vsem prsobilnim. S spoštovanjem — Rudolf Ausim. Na Du-
naju, 20. marca 1897.»

Pazi naj se toraj, da je na vsaki steklenici varstvena
znanka t. j. slika bana Nikole Zrinjskega, kajti samo je oni
pravi trpotčev sok, kateri to varstveno znanko nosi. — Cena
steklenici s točnim opisom je 75 kr. — Razpošilja se vsaki
dan s pošto na vsa mesta in sicer proti predplačilu (pripla-
navši 20 kr. za zametek) ali pa po poštne povzetju. — Ceniki
raznovrstnih domačih preskusanih zdravil razpošiljajo se na
zahtevo zastoj in poštnino prosto. Lekarna k Zrinjškemu, II.
Brodjočin, Zagreb, Zrinjski trg št. 20. 286 30—1

ČEŠKA

delniška pivovarna

v Č. Budjejevicah

[Český akciový pivovar v Českých Budějovicích]

je urejen po najnovejših zahtevah

kuha vsa navadna piva za hitri izvoz,

kakor tudi

7 10—8

češko granatno 15° pivo

po pilenjskem načinu.

Porablja edino le hmelj iz Rakovnika in Zateca in izborni moravski in
češki slad.

Opozarja gostilničarje in pivce na svoje priznane dobre izdelke in
se priporočam njih naklonjenosti.

Glavno zalogo ima Odo Pammer v Ljubljani.